

FÖRBEREDANDE LEKTIONER

FN-ROLLSPEL BARNKONVENTIONEN

FÖRBEREDANDE LEKTIONER

FN-rollspel är både en engagerande och lärorik metod. Syftet med förberedande lektioner är att introducera rollspelets ämne. De förberedande lektionerna ger eleverna fördjupade kunskaper om hur FN fungerar och centrala begrepp, samtidigt som det förbereder eleverna för rollspelet.

Materialet är särskilt bra för elever som aldrig har deltagit i ett rollspel tidigare. För att eleverna ska känna sig förberedda inför FN-rollspelet rekommenderas en eller flera förberedande lektioner.

Materialet består av tre lektioner:

1. **Introduktion till FN och centrala begrepp**
Lektionen fokuserar på att fördjupa elevernas kunskap om FN, barnkonventionen och introducerar centrala begrepp kopplat till FN-rollspelet.
2. **Två interaktiva övningar: Fyra hörn och “önskemål eller rättighet”**
Lektionen innehåller två olika övningar för att fördjupa elevernas förståelse för barnets rättigheter.
3. **Interaktiv övning: Tänk om det var du?**
En längre och fördjupande övning för att fördjupa elevernas förståelse för barnets rättigheter och skapa förståelse för andras barns liv.

TIPS TILL LÄRAREN!

Gå igenom materialets innehåll innan lektionen och anpassa språket och diskussionerna utifrån klassens behov. De centrala begreppen fungerar som ett stöd för eleverna under filmer, diskussioner och rollspelet.

Ni kan välja att genomföra alla lektioner eller delar av materialet.

Materialet uppmanar eleverna till att våga ställa frågor, dela tankar och att reflektera. Samla gärna elevernas tankar på tavlan eller i ett dokument under lektionerna. Detta för att kunna återkomma till dem vid senare tillfälle eller vid FN-rollspelet.

LEKTION: FN, BARNKONVENTIONEN OCH CENTRALA BEGREPP

Börja lektionen med att presentera FN och barnkonventionen. Använd gärna vår medföljande PowerPoint presentation för att ge bakgrund till ämnet och gå igenom centrala begrepp. Ni hittar presentationen i [portalen](#) på vår hemsida.

Centrala begrepp i FN-rollspelet:

- FN (Förenta nationerna)
- FN-stadgan
- FN:s säkerhetsråd
- FN:s generalförsamling
- FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)
- FN:s barnrättskommitté
- Barnombudsmannen
- Mänskliga rättigheter
- Myndighet

VAD ÄR FÖRENA NATIONERNA (FN)?

Visa en kort film som förklarar FN:s arbete: [Vad är FN?](#)

Filmen visar att FN är en organisation där nästan alla världens länder samarbetar för att förebygga krig och lösa globala problem tillsammans. FN arbetar med fred och säkerhet, mänskliga rättigheter, barnets rättigheter och hållbar utveckling

Efter filmen kan ni samtala om vad ni har sett. Nedan finns exempel på frågor att utgå ifrån:

- **Var det något som var nytt för er?**
  - Var det något i filmen som var svårt?
- **Vad är FN och varför finns FN?** – Varför tror du att länderna ville skapa FN efter andra världskriget?
  - Vad hade hänt om länder inte samarbetar?
- **Vad arbetar FN med?**
  - På vilket sätt kan FN påverka människors vardag, till exempel barns liv?

VAD ÄR BARNKONVENTIONEN?

Berätta för eleverna att FN inte bara arbetar för fred och säkerhet mellan länder utan också för att skydda vuxna och barn i vardagen. Ett exempel på det är FN:s konvention om barnets rättigheter som kallas för barnkonventionen. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar och är ett avtal om barnets rättigheter. Nästan alla världens länder har skrivit under barnkonventionen. I Sverige är barnkonventionen lag sedan år 2020.

Förberedelser och instruktioner:

Börja med att visa en film om barnkonventionen som ger eleverna en fördjupad förståelse för vad det är. Filmerna är korta och vi rekommenderar att visa båda filmerna.

- [Barnkonventionens historia 1,50 min \(Barnombudsmannen\)](#)
- [UNICEF:s informationsfilm 2,5 min \(UNICEF\)](#)

Efter filmen kan ni samtala om det ni har sett. Nedan finns exempel på frågor att utgå ifrån.

- Var det något i filmen som väckte några frågor?
- Vilka rättigheter har barn enligt barnkonventionen?
- Varför tror du att barn behöver särskilda rättigheter?
- Vem har ansvar för att barnets rättigheter följs?
Familjen, skolan och/eller samhället?
- Vad innebär det att barnkonventionen är lag i Sverige?
- Varför är det bra att barnkonventionen är lag i Sverige?
- Varför tror du att FN skapade en särskild konvention just för barn?
- Tycker du att barnets rättigheter är lika viktiga som vuxnas?
Varför eller varför inte?
- Vad gör FN och UNICEF för att skydda barnets rättigheter runt om i världen?

LEKTION: TVÅ OLIKA ÖVNINGAR

Syftet är att eleverna ska fördjupa sin förståelse av FN och barnkonventionen.

ÖVNING: FYRA HÖRN – BARNETS RÄTTIGHETER

Syftet med övningen är att eleverna ska reflektera över barns rättigheter, träna på att uttrycka sina åsikter och lyssna på andras perspektiv. Övningen hjälper också eleverna att förstå FN:s arbete med barnkonventionen och varför barns rättigheter är viktiga.

Förberedelse och instruktioner:

Börja med att repetera kort FN:s arbete med barns rättigheter och syftet med barnkonventionen. I klassrummet sätter du upp lappar i de fyra hörnen med texten **"Håller med"**, **"Håller delvis med"**, **"Håller inte med"** och **"Vet inte"**.

Läs sedan upp ett påstående högt för klassen. Låt eleverna ställa sig i det hörn som bäst visar deras åsikt. När eleverna har valt ett hörn får de berätta varför de valt just det hörnet och hur de tänker.

Exempel på frågor

- Barn har samma mänskliga rättigheter som vuxna.
- Alla barn i världen har samma rättigheter.
- Det är bra att barnkonventionen är lag i Sverige
- Barn har rätt att gå i skolan.
- Barn har rätt att gå i skolan.
- Barn ska ha tid att leka och vila.
- Barn ska alltid få säga vad de tycker när vuxna bestämmer något som påverkar barnets liv.
- FN ska stoppa länder som bryter mot barnets rättigheter.
- Ibland behöver barn mer stöd än andra för att det ska bli rättvist.
- Alla barn har rätt att känna sig trygga, både i hemmet och på skolan.

ÖVNING: ETT ÖNSKEMÅL ELLER EN RÄTTIGHET?

Barnkonvention skyddar barnets rättigheter. Alla barn i världen har samma rättigheter oavsett var de bor eller vem de är. Trots detta finns det fortfarande barn som inte får gå i skolan eller som saknar tillgång till mat och medicin. Flickor har det oftast svårare än pojkar vilket leder till ett mer orättvist samhälle. I den här övningen kan ni prata om barnets rättigheter utifrån barnkonventionen och ge eleverna möjligheten att fundera över hur det är att vara barn idag.

Förberedelse och instruktioner:

Gå igenom korten med påståenden och låt eleverna gissa om varje påstående är en rättighet eller ett önskemål. Dessa påståenden kan väcka diskussion därför kan det vara bra att efteråt samtala om varför alla påståenden inte är rättigheter med hjälp av frågorna nedan. Denna övning kan göras i hel- och halvklass samt att eleverna kan delas i mindre grupper. Övningen finns med på Powerpointpresentationen, som kan visas på storbildskärm istället för att skrivas ut.

Samtal efter övningen

Efter övningen kan ni prata om varför inte alla påståenden räknas som rättigheter. Genom att eleverna får prata om sina egna upplevelser kan de lättare förstå varför barnkonventionen är viktig och varför alla barn i världen borde ha samma rättigheter.

En av artiklarna i barnkonventionen säger att alla barn har rätt att gå i skolan. Exempel på frågor som kan ställas till eleverna:

- Tänk efter vad det betyder för dig att få gå i skolan.
- Vad tycker du är roligt eller viktigt med skolan?
- Hur skulle det kännas om du inte fick gå dit? Vad skulle du sakna mest?

PÅSTÅENDEN: BARNETS RÄTTIGHET ELLER ETT ÖNSKEMÅL?

Du har rätt att gå till doktorn när du är sjuk.

Du har rätt att leka.

Du har rätt att ha ett namn.

Du har rätt att ha ett hem.

Du har rätt att tycka vad du vill.

Du har rätt att äta dig mätt varje dag.

Du har rätt att dricka rent vatten.

Du har rätt att gå i skolan.

Du har rätt att leka, vila och ha fritid.

Du har rätt att känna dig trygg och skyddas från våld.

Du har rätt att känna dig trygg och skyddas från våld.

Du har rätt att få hjälp om din familj inte kan ta hand om dig.

Du har rätt att säga vad tycker i beslut som påverkar dig.

Påståenden som främst är önskemål

Du har rätt att ha en egen mobiltelefon.

Du har rätt att ha ett eget rum.

Du har rätt att åka på semester varje år.

Du har rätt att äta godis varje dag.

Du har rätt att vara uppe hur sent du vill.

LEKTION: TÄNK OM DET VAR DU?

Syftet är att eleverna ska fördjupa sin förståelse för barnets rättigheter genom att reflektera och samtala tillsammans. I övningen får eleverna möta olika barns livssituationer i Sverige.

Varje rollkort visar hur barnets rättigheter kan fungera, påverkas eller saknas i Sverige. Rollkorten är kopplade till en eller flera artiklar i FN:s konvention om barnets rättigheter.

Förberedelser:

Skriv gärna ut barnkonventionen så att eleverna kan använda den som stöd. Läs igenom rollkorten och skriv ut dem innan lektionen och välj ut de rollkorten du tycker passar.

Tips till dig som lärare: UNICEF Sverige har tagit fram en lättläst PDF som förklarar barnkonventionen och alla artiklar i konventionen, [den hittar ni här!](#)

TIPS! UNICEF Sverige har tagit fram en lättläst PFF som förklarar Barnkonventionen och alla artiklar i konventionen. Den hittar ni här!

Rollkorten

Dela in eleverna i grupper om 2–4 och ge varje grupp ett rollkort. Rollkortet beskriver ett barns vardag. Låt eleverna läsa texten på rollkortet i gruppen och be dem samtala om frågorna på kortet. Be gruppen att skriva ner svaren till frågorna på rollkorten för att sedan dela det med resten av klassen. Det finns inte ett rätt eller fel svar, utan det viktigaste är att eleverna får möjlighet att lyfta sina tankar.

Gemensam avslutning

Avsluta övningen med en gemensam diskussion. Exempel på diskussionsfrågor:

Exempel på diskussionsfrågor:

- Hur såg barnens vardag ut?
- Kan du känna igen dig i barnens vardag?
- Varför är FN viktigt för barnets rättigheter?

ROLLKORT

LIAM

Du heter Liam och är 12 år och går i årskurs 6. Du bor i en förort i Sverige där det ibland kan vara oroligt på kvällarna. Det kan vara bråk ute på gatorna och ofta kör polisbilar förbi.

Du trivs i skolan och umgås gärna med dina kompisar under rasterna. Du gillar att vara på fritidsgården där du ofta stannar tills det stänger. Där känner du dig trygg och har roligt. Men när du går hem på kvällarna känner du dig ibland otrygg. Du har hört om andra barn som har hamnat i bråk med äldre barn i området.

Dina föräldrar vill flytta för att du ska få känna dig tryggare på kvällarna. Men du vill helst bo kvar. Du gillar skolan, fritidsgården och att umgås med dina vänner.

Frågor:

- Vad kan Liam göra för att han ska känna sig mindre rädd när han går hem?
- På vilka sätt kan otryggheten i området påverka Liams rättigheter?
Till exempel rätten att gå i skolan, leka och ha en trygg fritid?
- Hur kan Liam använda sin rätt att säga vad han tycker och bli lyssnad på av vuxna?
- Vad har samhället för ansvar att se till att barn som Liam kan känna sig trygga där de bor?

CHRISTINE

Du heter Christine är 17 år och bor i Stockholm. Du går i gymnasiet och spelar fotboll i en förening. I skolan uttrycker du dina åsikter och dina tankar tas på allvar av lärare och klasskamrater. Du gillar att spela fotboll på fritiden och känner dig trygg där du bor.

Du vet att alla barn inte har det som du. På nyheterna hör du om barn som inte får gå i skolan och som behöver arbeta i stället. Det får dig att tänka på hur viktigt det är att barnkonventionen följs i hela världen.

Frågor:

- Vilka rättigheter fungerar bra i Christines liv?
- Vilka artiklar i barnkonventionen passar in?
- Varför tror du att barns liv kan se så olika ut i världen?

SARA

Du heter Sara och är 11 år och går i årskurs 5. Du använder rullstol och tycker om skolan. Du älskar slöjd och bild extra mycket, eftersom du gillar att arbeta med händerna.

Slöjdsalen ligger på första våningen i skolan. Det finns en hiss som du använder. Ibland använder andra elever som inte behöver åka hiss den och då behöver du vänta länge på hissen. Det gör att du ibland kommer för sent till slöjdlektionen. När du berättar för lärarna säger de att du får lämna lektionen tidigare. Det känns orättvist och gör att du ibland känner dig ledsen eftersom du ogillar att komma sent.

Fundera tillsammans:

- Vad betyder det att skolan ska fungera för alla?
- Hur påverkar det här Sara?
- Vad kan skolan göra för att ge Sara samma möjligheter?
- Vad kan elever och lärare tänka på?

AMIR

Du heter Amir och är 13 år och går årskurs 7. Egentligen älskar du att läsa på din fritid och är ganska snabb på att läsa. Men det är svårt för dig att koncentrera dig under längre stunder. Det kan bli jobbigt för dig att läsa i klassrummet och när du skriver långa prov. Du försöker så bra du kan. Men proven är långa och det är svårt att både läsa snabbt och svara på alla frågor.

Du får samma uppgifter som dina klasskamrater. Men ibland hinner du inte klart. Då känns det inte så bra. Du skulle egentligen bara behöva att proven anpassas efter dina behov för att hinna klart.

Fundera tillsammans:

- Vad betyder det att alla elever ska ha lika rättigheter i skolan?
- Hur påverkar det här Amir?
- Vad kan skolan göra för att hjälpa Amir med proven?
- Hur skulle Amir känna om han hann klart med proven som resten av klassen?

LEO

Du heter Leo, är 15 år och går i årskurs 9. Du använder sociala medier och tycker det är roligt att följa dina kompisar på olika plattformar. Två elever i skolan har skrivit elaka kommentarer på en av dina bilder. Det får dig att vilja ta bort alla dina bilder. Du känner dig ensam och ledsen och vill inte gå till skolan.

Du pratar med lärarna, men känner att du inte riktigt får hjälp med det här. Du vill ha hjälp av de vuxna på skolan samtidigt som du vill bestämma över ditt eget privatliv.

Frågor:

- Hur påverkar det här Leo?
- Hur kan skolan hjälpa Leo om han får elaka kommentarer på sociala medier?
- Hur kan Leos familj stötta Leo?
- Vad är bra att tänka på när man kommenterar andra kompisars bilder och filmer?

MAJA

Du heter Maja och är 14 år. Du bor i Göteborg och går i årskurs 8. Du tycker om skolan och sitter som ordförande i elevrådet. Du vill vara med och påverka beslut som rör skolan.

Det finns planer på att renovera och bygga om den nuvarande fritidsgården. Där brukar du och dina vänner umgås efter skolan. Du har möjlighet att lämna in dina förslag och åsikter till kommunen. Du och dina kompisar samlas på fritidsgården och skriver ett förslag tillsammans. Ni skickar in förslaget till kommunen. Du känner att vuxna lyssnar på dig.

Frågor:

- Hur känns det för Maja att få vara med och påverka beslut som rör henne?
- Hur inspirerar Maja andra klasskamrater till att engagera sig?
- Har alla barn möjlighet att påverka beslut som påverkar dem?
- Hur känns det att få sina åsikter hörda?